

DOSSIER Geiten van klein naar groot

Dicht bij de Nederlandse grens, in Kinrooi, opende in mei een nieuw bedrijf voor 3200 melkgeiten de deuren. Het management is gericht op efficiëntie en productiviteit. Maar er is ook een toekomst voor bedrijven die kleinschalig werken. In Lede is de familie Rasschaert goed bezig om hun bedrijf met 400 melkgeiten

uit te bouwen tot een leefbaar bedrijf. Thuisverwerking en verbredingsactiviteiten maken vanaf nu deel uit van het bedrijfsplan. We laten ook dierenarts en geitenspecialist Steven Verberckmoes aan het woord, die bedrijfsbegeleiding doet bij een vijftiental professionele geitenbedrijven in Vlaanderen.

DE KLAVERLOCHTING NEEMT VLIEGENDE START

Op geitenboerderij De Klaverlochting van Dirk en Karlien Rasschaert-Meuleman in Impe (Lede) wordt een nieuwe lammerstal gebouwd en komt er een verwerkingsruimte met hoevewinkel. "We willen met een kleine geitenstapel een leefbaar bedrijf uitbouwen zodat het interessant wordt voor een van de kinderen om het over te nemen." – Luc Van Dijck

Uit liefde voor de boerenstiel en uit vernuchtheid aan het ouderlijk bedrijf hebben Dirk (54) en Karlien (45) Rasschaert-Meuleman het bedrijf van Dirks ouders vele jaren geleden overgenomen. Het bedrijf is al sedert 1912 in de familie; Dirk is de derde generatie. Het echtpaar baat dit bedrijf uit in bijberoep. Dirk is landmeter maar steekt steeds meer tijd in de boerderij. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Karlien werkt als secretaresse in het OLV-Ziekenhuis van

Aalst. Vroeger werd er op dit gemengd bedrijf witloof geteeld en was er ook een tak melkvee en een tak vleesvee. Maar het bleef steeds kleinschalig. In 2015 werd het bedrijf omgevormd tot een melkgeitenboerderij. "We willen met deze nieuwe activiteit De Klaverlochting uitbouwen tot een leefbaar bedrijf waar we een gezinsinkomen uit kunnen halen", zegt Dirk. "Omdat we dat met een beperkte geitenstapel willen doen, is de weg naar melkverwerking een noodzakelijke

stap. We willen ook nog verder de stap naar verbreding zetten met de ontvangst van scholen en groepen. Daarom hebben we nu een nieuwbouw gezet met een verwerkingsruimte en een educatief lokaal en met aan de andere kant een stal om de lammeren in de beste omstandigheden te kunnen opfokken." Dit bedrijf deed vorige week mee aan de Dag van de Landbouw. De nieuwbouw is nog niet volledig afgewerkt en ook niet in gebruik, maar Dirk en Karlien en hun zonen Aaron

(17) en Rob (20) hebben heel hard gewerkt opdat de bezoekers op de Dag van de Landbouw hun bedrijf van zijn beste kant konden zien.

400 geiten

Er zitten nu iets meer dan 300 geiten in de stal. "We zijn 3 jaar geleden gestart met de aankoop van een groep drachtige geiten en een groep melkgevende geiten. We willen niet te groot worden. Het is de bedoeling door te groeien naar 400. Dat aantal kan nog net in de huidige stal. We hebben niet overgeïnvesteerd. In de tweedehandsrundveestal hielden we een paar jaar vleesvee maar dit is nu vervangen door geiten. "Omdat het geen typische geitenstal is, hebben we wat weinig ruimte aan het voederhek. Maar de geiten voelen zich wel heel comfortabel. We hebben in het midden een eiland gemaakt om wat meer meters aan het voederhek te hebben." De stal wordt iedere dag vers ingestrooid en een keer of twee per jaar volledig uitgemest.

Rantsoen

De Klaverlochting heeft ongeveer 20 ha grond, waarvan 10 ha weiden en 10 ha akkerland voor de teelt van maïs, zonnebloemen en gerst. "De geiten krijgen hun rantsoen uit een 'lasagnekuil' met gehakseld najaarsgras en wat gras-klaver, gehakselde maïs en zonnebloemen en met daarbovenop een laag bietenpulp. Die gewassen worden samen ingekuuld. In de zomer gaat het gras in balen of wordt het gehooïd. Vandaag is deze kuil echter op en voederen we voordroog van gras-klaver en hooi. Gerst telen we vooral voor het stro. Vorig jaar staken we ook wat gerst in de kuil, maar dat was niet zo'n succes. De zonnebloemen zaaien we na gerst. Dat is misschien iets te laat voor een mooie vrucht, maar het is wel een prima tweede teelt."

De geiten krijgen ruwvoer naar believen. Ze kunnen heel de dag vreten. Een geit is een delicate eter. Een viertal Blonde d'Aquitainekoeien doen zich te goed aan het restvoer van de geiten. In de melkstal krijgen de geiten nog ongeveer 1,25 kg krachtvoeder per dag, verdeeld over de twee melkbeurten. "Wij vermijden om korrels te geven met het ruwvoer om de concurrentie (verdringing) aan het voederhek niet nog te versterken." Ook de melkinstallatie (een 2 x 20 Gascoigne Melotte) werd overgenomen van een Nederlands bedrijf. De installatie

zonder toeters en bellen doet het prima. Dirk melkt 's morgens, Karlien 's avonds na haar werk. Zij verzorgt ook de lammeren. "We melken ongeveer 2 uur per beurt. We hebben geen topgeiten. De productie ligt eerder aan de lage kant maar we voederen ook niet tot het uiterste. De geiten geven in de zomer gemiddeld tussen 2,5 en 3 liter en in de winter tussen 2 en 2,5 liter per dag. We stellen langleeftbaarheid en gezonde geiten boven een topproductie. Tenslotte kost de opfok ook veel geld."

.....
**400 geiten én melk-
verwerking moeten een
leefbaar bedrijf opleveren.**
.....

© TIVAN WIJERS

Geitenbedrijf De Klaverlochting

Dirk en Karlien Rasschaert-Meuleman en Rob en Aaron
Gemeente: Impe (Lede)
Specialisatie: 400 melkgeiten met verwerking en verbreding.

"We zullen van dit bedrijf iets moois maken."

Opfok

Over opfok gesproken, hier liggen nog kansen tot verbetering. "Wij hebben vandaag te veel uitval omdat de oude stal niet optimaal is qua inrichting en ventilatie. In de drukste periodes kunnen we de lammeren niet consequent opvolgen. We zien lammeren met longproblemen door de tochtige stal en te grote temperatuurverschillen tussen dag en nacht. Er is nog veel uitval bij de lammeren tussen één en drie maanden. Dat is een grote verliespost."

Om het tij te keren, investeerde de familie in een nieuwbouw, met plaats niet alleen voor een moderne opfokstal maar ook voor de geplande zuivelverwerking. Het gebouw bestaat uit een kap van 6 meter breed voor de verwerkingsruimte

maart. Als de dieren 15-20 kg wegen – ze zijn dan ongeveer 2,5 maanden oud – verhuizen ze naar de jongegeitenstal. Tegen dan is het lente en al wat warmer en kunnen ze tegen een stootje. Tegen dat ze ongeveer 40 kg wegen, worden ze bij de bok gezet.

Verwerking

Een deel van de melk wordt geleverd aan kaasmakerij Le Larry in Destelbergen. Vanaf nu voorziet het bedrijfsplan ook in verwerking en de rechtstreekse verkoop van zuivelproducten op basis van geitenmelk. "Tegen eind oktober zouden we graag starten. Ik heb mij laten adviseren door het FAVV en het Steunpunt Hoeveproducten. We hebben de nodige installaties gekocht, nieuwe en tweedehandse: koel-

1 Tussen de geiten. Aaron (17) studeert biotechnische wetenschappen en heeft veel zin om geitenboer te worden. Rob (20, links) studeert voor industrieel ingenieur en is dé man om alle technische problemen op het bedrijf op te lossen. **2** De geiten zijn gehuisvest in een oude rundveestal. Er is plaats voor 400 geiten. De geiten voelen er zich best comfortabel. Om de concurrentie aan het voederhek te vermijden, hebben ze de hele dag ruwvoeder ter beschikking en wordt al het krachtvoeder in de melkstal gegeven. **3** Zicht op de nieuwbouw met vooraan links de verwerkingsruimte en rechts het educatief lokaal. Daarachter bevinden zich de nieuwe opfokstal en de stro-opslag.

cel, ijsmachine, vriezer, verwerkingstafel, kaastobbe, afwasmachine ... Er komt ook een rijpingskamer. De nieuwe verwerkingsruimte wordt mijn domein. Om redenen van hygiëne komt Dirk hier tijdens het werk niet in", klinkt Karlien heel overtuigend.

"We hebben er echt zin in", zeggen Karlien en Dirk. "Verwerking en verbreding, dat doen we graag. We kijken met een brede blik naar de wereld. De interesse in de korte keten is een trend die zich nog verder zal doorzetten." Karlien zelf heeft zich al goed voorbereid. "Ik zie een carrièreswitch wel zitten en zou op

het bedrijf wel aan de slag willen. Maar dat lukt alleen als we een extra inkomen uit onze geitenmelk kunnen halen. De combinatie buitenshuis werken en de verwerking wordt ook te zwaar. Ik volgde

verscheidene lessenreeksen over zuivelverwerking. Het wordt nog wat zoeken naar de beste gerechten en de beste werkwijze. Ik heb hier in huis al ruim geëxperimenteerd en recepten uitgetest. We willen zowat alles maken wat er met geitenmelk te maken valt: harde en zachte kazen, ijs en allerlei desserts." Bij ons bezoek voor dit artikel konden wij in avant première het hoeve-ijs proeven. Geen roomijs maar artisaanaal bereid hoeve-ijs van volle geitenmelk zonder toevoeging van room. Dat recept staat duidelijk al op punt!

Iets heel anders is de verkoop van geitenvlees. Dat is nog toekomstmuziek. Nu gaan de bokken als ze 15 kg wegen weg voor een prikje. Voor een bedrag dat nog niet eens de opfokkosten dekt. Dat is een verliespost. "We zouden het vlees kunnen verkopen maar veel edele stukken zijn er niet aan dergelijk karkas. Het gaat vooral over gehakt, worsten en hamburgers. Dergelijke proevertjes hebben we hier ook gepresenteerd tijdens de Dag van de Landbouw. Als er een markt voor is, willen we ons hier ook aan wagen." Als toemaatje maakt Karlien ook zeep op basis van geitenmelk: speciale zeep voor de gevoelige huid, natuur, met citroengeur, rozengeur of appelgeur.

In de nieuwbouw komt ook een educatief lokaal voor de ontvangst van klassen en groepen. In de zomer kunnen jeugdverenigingen hun kamp opslaan in een aanpalende weide. "We krijgen veel aanvragen voor bezoeken en willen daar graag op inspelen. Dit type bedrijf trekt aan. We raken bekend bij de scholen en via de kinderen bereiken we de ouders. Mond-tot-mondreclame doet de rest, maar we hebben ook een pagina op Facebook. En dan is er nog de hoevewinkel. Die komt in een oud maar pittoresk stalletje dat in het midden van het erf staat. Dit winkeltje zal zeker aanspreken. Maar het gebouw moet nog helemaal verbouwd en ingericht worden. Dat wordt het project voor volgend jaar. ■

WAT BETEKENT DE KLAVERLOCHTING?

"De Klaverlochting is eigenlijk een toponiem, een plaatsnaam dus, die op oude kaarten terug te vinden is, exact op de plaats van ons bedrijf. Een

lochting is het dialectwoord voor moestuin of groentetuin. En laat geiten nu net verlekkerd zijn op klaver. Beter kan het niet passen ..."

© STEVEN VERBERCKMOES

PREVENTIE IS GEEN MODEWOORD

Zieke dieren genezen is één zaak, vermijden dat ze ziek worden een andere. Preventie is zeker in het geval van geiten meer dan noodzakelijk. Want een geit die ziek is, kan 's avonds al dood zijn. De geitenhouder die niet op tijd ingrijpt, riskeert nog meer dieren te verliezen. – *Luc Van Dijck*

Steven Verberckmoes, dierenarts in Lokeren, doet bedrijfsbegeleiding bij een vijftiental professionele geitenbedrijven in Vlaanderen. Dat is ongeveer een derde van de Vlaamse professionele geitenbedrijven. Via contacten met dierenartsen weet hij ook wat er leeft op de meeste andere geitenbedrijven. “Mijn inkomen komt in de eerste plaats van adviesverstrekking inzake gezondheid en preventie, niet van behandelingen. Je moet sterk in je schoenen staan en een meerwaarde kunnen betekenen voor de professionele geitenhouders. Je moet neutraal advies geven, economisch denken en nieuwe technieken kritisch kunnen beoordelen.”

Zorg bij de opfok

De grootste gevaren situeren zich bij de lammeropfok. Om te beginnen moet de stal geschikt zijn voor de opfok van lammeren, voorzien zijn van een goede ventilatie, aangepaste verlichting en regeling van de luchtvochtigheid. Om de infectiedruk te doorbreken is het belangrijk om de lammeren te compartimenten per leeftijd. De eerste dag bij de biestverstrekking zet je ze best alleen in een hok.

.....
Geiten opfokken is een secuur werk.
 .....

Daarna in aparte boxen per 6 of 7. Na 10 dagen kunnen ze naar de groepshuisvesting. Als je zo te werk gaat en er is een geit ziek, dan blijft de ziekte beperkt tot die ene box. Die wordt nadien goed gereinigd, ontsmet en gedroogd. Zo verhinder je een spectaculaire stijging van de infectiedruk en kan je de lammeren opfokken met een beperkte hoeveelheid geneesmiddelen.

Secuur werken, een correcte biestverstrekking en opvolging van de ziektepreventie zijn essentieel. Lammeropfok vraagt degelijke kennis. Bedrijfsblindheid is een reëel gevaar waardoor de geitenhouder de problemen op zijn eigen bedrijf niet ziet ... Studiedagen en bedrijfsbezoeken

ken zijn aangeraden om bedrijfsblindheid tegen te gaan, om te zien hoe het anders kan. De problemen situeren zich het vaakst op het vlak van het management en zijn multifactorieel. Neem bijvoorbeeld diarree. Diarree kan te maken hebben met hygiëne, met biestverstrekking, met de samenstelling van het rantsoen of met de kwaliteit van de voeding (melkpoeder en korrel) *tout court*. Je moet de lammerzorg in de vingers hebben. Als het daar al fout loopt, krijg je nooit een goede geit. Een goede planning en extra personeel in de lammertijd zijn geen overbodige luxe. Extra personeel kost geld, maar dat verdien je terug met minder geneesmiddelen en gezonde geiten.

Biestvoorziening

Elk lam moet na de geboorte tijdig voldoende biest van goede kwaliteit opnemen. Lammeren die te weinig antistoffen hebben binnengekregen omdat de biestvoorziening niet goed was (slechte kwaliteit, te laat, te weinig), hebben een grotere kans op problemen zoals diarree, luchtwegproblemen en zwakte en sterfte. De meeste bedrijven gebruiken geen eigen biest. Bij gebruik van biestmelk van het eigen bedrijf of van andere bedrijven of van koebiest moet je zeker zijn dat deze 100% vrij is van ziektekiemen. Er wordt vaak kunstbiest toegediend als preventie tegen CAE en CL. Maar kunstbiest is nooit zo sterk als gewone biestmelk. Gevaccineerde biest geeft al een zekere extra bescherming tegen een aantal ziekteverwekkers. Grotere bedrijven geven meestal protocolmatig direct de eerste biest via een sonde. Sonderen van biestmelk geeft de zekerheid van een voldoende opname. Deze werkwijze vereist voorzichtigheid om te werken met steriel materiaal.

Duurmelken

Oudere geiten die aflammeren staan soms te vet. Dat kan problemen geven met ketonemie en leververvetting. De geitenhouder die hierop niet ingrijpt, kan een derde van zijn kudde verliezen. Want vanaf het moment dat de geiten beginnen af te lammeren, komt iedere ingreep te laat. Een uitgekiend droogstandsrantsoen is aangewezen om uitval te vermijden. Met duurmelken worden deze problemen ontweken. Duurmelken is zeker interessant voor bedrijven die geen vervangmateriaal nodig hebben. Fokken naar geiten met een goede persistentie zodat ze

langdurig melk kunnen geven, is dan nodig. Met duurmelken wordt overigens ook het probleem van het teveel aan bokken aangepakt.

Vaccinatie

Vaccinatieschema's verschillen van bedrijf tot bedrijf. Ze zijn bedrijfsgebonden. Door het grote aantal dieren moet, zeker bij de opfok, preventief in groepen gewerkt worden. Curatief werken bij geiten is ook niet zo economisch. "Ik ken een modelbedrijf waar zo op preventie gewerkt wordt dat de opfok antibioticavrij kan gebeuren. De lammeren worden zo goed als steriel opgefokt. Daar kom je echt niet zomaar binnen. Hoewel, er is altijd enige infectiedruk, alleen al vanuit de bacteriënflora in de darmen. Derhalve worden de lammeren wel gevaccineerd."

Dierenarts Steven Verberckmoes: "Een zieke geit is een dode geit. Een kalf met griep kan je nog genezen. Een geit met griep valt dood en als je niet direct in actie schiet, liggen er tegen de avond nog meer dood. Je moet er snel bij zijn om miserie te vermijden."

Tegen longproblemen kan ook gevaccineerd worden, maar de graad van bescherming valt vaak tegen. Steven is geen grote voorstander van opendeurdagen op bedrijven die reeds actief zijn. "Die zijn natuurlijk goed voor het imago maar niet goed voor de insleep van ziekten. Direct en indirect contact met andere dieren moet vermeden worden. In de geitensector wordt er heel weinig antibiotica gebruikt. De sector wil dit groene imago hoog houden."

Screening van CAE, CL en para-tbc

Steven wijst op een goede screening voor het opsporen van besmettelijke ziekten zoals CAE, CL en para-tbc. Bedrijven die geiten aankopen, moeten zeker zijn dat ze geen besmetting in de stal krijgen. In België zoals in Nederland loopt er een

bestrijdingsprogramma om het bedrijf vrij te maken en te houden van deze ziekten. Omdat dergelijke virusbesmettingen traag verlopen en er slechts na langere tijd antistoffen in het bloed aangemaakt worden, moet het bloedonderzoek op bedrijfsniveau gebeuren. Regelmatig bloedonderzoek is nodig om nieuwe dragers op te sporen. Antistofpositieve geiten moeten verwijderd worden. In Nederland mogen de geitenhouders zelf geen dieren vaccineren. Dierenartsen komen dan ook vaak op de bedrijven om te vaccineren, ook om te onthoornen.

Moderne bedrijven

Het zit goed met de toekomst van de geitenhouderij in Vlaanderen. Er is in Vlaanderen een beweging in gang gezet

naar nieuwe bedrijven en uitbreiding van bestaande bedrijven. "Onze bedrijven zijn zeker mee met de moderne bedrijfsvoering. Wij moeten niet onderdoen voor Nederland. De automatisering neemt toe. Dataverzameling helpt de sector vooruit. In de gespecialiseerde en geventileerde opfokstallen wordt goed gewerkt en met zo weinig mogelijk antibiotica. Op bedrijven die hun sanitaire status hoog willen houden, worden de beste geiten via KI bevrucht met sperma van geteste en genetisch sterke bokken. Dat is de beste weg om geen bokken te moeten aankopen en om ziekte-insleep langs die weg te vermijden. Met de uit deze geiten geboren bokken wordt dan verder gekweekt", aldus Steven Verberckmoes. ■

MELKEN TEGEN 700 GEITEN PER UUR

KinrooiGeit. Dat is de naam van het nieuwe geitenbedrijf voor 3200 melkgeiten in Kinrooi. Het bedrijf is een 'afmelkbedrijf'. Dit betekent dat er geen aflammeringen plaatsvinden. De geitenstapel wordt in stand gehouden door jaarlijks een aantal melkgeiten te kopen die al een of twee keer gelammerd hebben. – *Luc Van Dijk*

KinrooiGeit is een bedrijf dat niet op zichzelf kan bestaan. De vergunning laat niet toe dat er lammeren geboren worden. Daarom werkt KinrooiGeit nauw samen met het bedrijf van Christian en Monique van Summeren aan de andere kant van de landsgrens. Het geitenbedrijf van Christian en Monique van Summeren bestaat uit drie vestigingen: een melkgeitenbedrijf met melkgeiten in Stramproy waar jaarlijks de benodigde lammeren worden geboren. Op een tweede locatie in Stramproy is er nog een opfokbedrijf met een capaciteit van 2000 lammeren. Ten slotte ligt er in Vredepeel een afmelkbedrijf waar ook uitsluitend gemolken wordt. Ook dit bedrijf ontvangt dieren van het melkgeitenbedrijf in Stramproy. Toen Rob Schabon, destijds medewerker van het melkgeitenbedrijf van Christian en Monique van Summeren, aangaf zelfstandig te willen verder gaan, is gezocht naar een geschikte locatie. De keuze voor het nieuwe bedrijf viel op een locatie in België omdat in Nederland een bouwstop geldt

voor geitenbedrijven, en ook om het ziekterisico in te perken. Vroeger stond er op het perceel een varkensstal, maar die was al omgebouwd tot paardenstal. KinrooiGeit lokte bij de officiële opening in mei een massa nieuwsgierigen. Na de opening namen de eerste melkgeiten hun intrek in de nieuwe stal. Rob Schabon (25): "Ik volgde de landbouwschool in Bocholt en leerde de stiel op het bedrijf van Christian en Monique. De kans die ik hier kreeg heb ik met beide handen gegrepen. Bij volle bezetting zullen er hier 3200 geiten gemolken worden. Vandaag zitten er ongeveer 2000."

De stal

De geitenstal meet 120 bij 60 meter met een nokhoogte van 10 meter. Daarnaast staat een loods voor de opslag van machines en stro. De afwerking van de muren met steenstrips geeft de stal een fraai uitzicht. Voor en achter de stal ligt een wachtbekken voor de opvang van regenwater. De stal bestaat uit 4 U-vor-

mige potten van 110 bij 10 meter. In elke pot is plaats voor 800 geiten. Vers drinkwater is beschikbaar via 30 drinkbakken per pot. Mede op verzoek van de buurtbewoners, die vreesden voor reukhinder, kwamen er in de nok twee luchtwassers die de uitgaande lucht zuiveren. De stal wordt iedere dag ingestrooid en om de drie maanden volledig uitgemest. Als de stroblazer aan het werk is, werken de luchtwassers op een lagere frequentie.

Rantsoen

Het bedrijf beschikt over grote voeder-silo's voor gras en maïs en een kleinere voor pulp. Daarnaast staan vier verticale krachtvoersilo's van 30 ton, elk om op termijn met vier specifieke rantsoenen voor vier productiegroepen te kunnen werken. Alle voeders worden aangekocht. Graskuilen worden aangekocht en op het bedrijf opnieuw ingekuild. Maïs koopt men aan op stam. Pulp komt van de suikerfabriek in Tienen. Rob Schabon: "Ik zie heel nauw toe op de kwaliteit van het

rantsoen en op de kwaliteit van het ruwvoeder. De dieren worden eenmaal daags gevoederd. Het TMR-rantsoen wordt met de voedermengwagen klaargemaakt en voor de geiten gebracht. Het dagrantsoen per geit bestaat uit (vers product) 2 kg kuilmaïs, 1 kg graskuil en 0,7 kg pulp. Dit wordt aangevuld met ongeveer 2 kg krachtvoer. Dit rantsoen wijzigt licht in de loop van het jaar volgens productie en klimaat, zoals in de voorbije warme zomer of ook in de winter als de productie wat terugvalt.”

Arbeid

De taakverdeling is zodanig uitgewerkt dat er altijd iemand kan inspringen voor het melken of het voeren wanneer om welke reden dan ook een medewerker uitvalt. Belangrijke installaties voor een goede werking van het bedrijf zoals de luchtwassers, de melkinstallatie en de melktank zijn gekoppeld aan een alarm. “De functionele inrichting van de stal is een sterk punt; we hebben een heel goed overzicht over alles wat hier gebeurt”, vertelt Rob. “3200 geiten bij een volle bezetting is niet weinig, maar het werken in grote groepen werkt tijdsbesparend omdat we volgens vaste protocollen kunnen werken.”

Rob's werkdag begint om 7 uur met het instrooien van de geiten en het opruimen van het restvoer. “Ikzelf voeder vijf dagen in de week; de twee andere dagen komt een medewerker om te voeren. Dan heb ik de handen vrij voor ander werk. Het voeren met de mengwagen duurt tussen 4 en 4,5 uur per dag. Direct na de verdeling van het voeder, en ook voor en na het avondmelken, wordt het voeder bijgeveegd. Dat doet de geiten eten. In de namiddag gaat het werk verder met de controle in de stal, met het openmaken van de kuilen, bestellingen, melkmetingen opvolgen en andere taken. En dan is er natuurlijk het melken van de geiten.

Melken

“’s Morgens komt een medewerker melken van 4.30 tot 8.30 uur. In de namiddag is het meestal aan mij; dan melk ik van 16 tot 20 uur. De melkinstallatie is een 100 stands 2 x 50 *rapid exit* van BouMatic. We melken ongeveer 700 geiten per uur. Als alles vlot loopt, zouden we 3200 geiten moeten kunnen melken in iets minder dan 5 uur.” De meerkleurige ledknop van het innovatieve ‘SmartLite’-afnamesysteem geeft een

1 Zicht op een van de vier U-vormige potten. In elke pot is plaats voor 800 geiten. 2 3 De 2 x 50 *rapid exit*-melkinstallatie kan ongeveer 700 geiten per uur melken.

overzicht van de melkstatus aan elke melkstand en kan op elk mogelijk probleem reageren. De melkstal is ook uitgerust met een voersysteem voor lokvoer. De verdeling is ingesteld op 25 gram lokbrok. Zestien standen zijn uitgerust met een automatisch melkmetingsysteem. De melkapparatuur is in een *subway* gemonteerd. Dat is veilig omdat ‘geiten met alles spelen’. En het is een luxe om in relatieve stilte te kunnen melken.

Productie

De geiten geven gemiddeld 3,8 liter melk per dag. De productie varieert tussen 1 en 8 liter voor de topgeiten. Het vetgehalte ligt rond 3,5%, het eiwitgehalte rond 3,6%. Valt de productie onder 1 liter per/dag, dan worden de geiten gemerkt en bij

de maandelijkse selectie als slachtgeit afgevoerd. Bij het verlaten van de melkstal worden de geiten manueel gesorteerd. De gemiddelde leeftijd van afvoer ligt op een goede vijf jaar. De melktank heeft een capaciteit van 40.000 liter. De melk wordt om de drie dagen opgehaald door melkverwerker Capra.

Bioveiligheid

Veel gezondheidsproblemen zijn er niet. Logisch, want de meeste problemen situeren zich bij het aflammeren en de opfok. “Wij hanteren wel een streng bioveiligheidsbeleid”, weet Rob. “Niemand komt zonder hygiënische veiligheidsmaatregelen de stal in. Bezoekers dragen bedrijfseigen laarzen en overall. Maar eerst douchen!” ■